

Sisäasiainministeriö
Maahanmuutto-osasto
PL 26
00023 VALTIONEUVOSTO

SISÄASIAINMINISTERIÖ

28.08.2009

27.8.2009

INRIKESMINISTERIET

sisäasiainministeriön kirje 14.8.2009 nro SM048:00/2009

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI ULKOMAALAISLAIN MUUTTAMISESTA

Pyydettyä lausuntona asiakohdassa mainitusta Hallituksen Esityksestä Etelä-Karjalan liitto esittää seuraavaa.

1. Yleistä

Maahamme pyrkivien turvapaikanhakijoiden määrä näyttää olevan jatkuvassa kasvussa ja hakijoiden määräksi arvioidaan kuluvana vuonna 5000- 6000 henkeä. Tämä asettaa vaatimuksensa pakolaiskeskusten vastaanottokyvylle, mutta myös maamme pakolaisasioita koskevan lainsäädännön ajanmukaisuudelle. Tässä mielessä ei ole yllättävää, että tämänkertaiset lakimuutokset pyritään saattamaan voimaan ensi tilassa.

Perusperiaatteena tulee olla, että maahan tulevat turvapaikan hakijat ovat aidosti turvapaikan tarpeessa olevia. Tavoitteena tulee olla, että perusteettoman turvapaikkahakemuksen jättäjät kyetään tunnistamaan ja käännettämään heti näiden saavuttua maahan. Maamme turvapaikkapolitiikan tulee olla oikeudenmukainen turvapaikan hakijaa kohtaan, mutta tarvittaessa tiukka. Oleskeluluvan myöntäminen perusteettoman turvapaikkahakemuksen jättäneelle sisältää riskin, että tämä hakija ei jää ainoaksi lajissaan.

2. Alaikäiset turvapaikanhakijat

Lakiesityksen perusteluissa todetaan, että valtaosa ilman huoltajaa maahamme saapuvista alaikäisistä turvapaikanhakijoista ilmoittaa olevansa hieman alle 18-vuotiaita. Koska osa näistä maahan pyrkijöistä on yli 18-vuotiaita, ei ole syytä luottaa pelkkään turvapaikanhakijan omaan ilmoitukseen, vaan on käytettävä olemassa olevia iänmäärityskeinoja. Euroopassa runsaasti jalansijaa saanut lääketieteellinen iänmääritys, joka pitää sisällään luuston ja hampaiden tutkimusta, ei voine parhaimmillaankaan antaa tuloksia, joiden todistusvoimaan voi aukottomasti luottaa. Sillä on kuitenkin oikeutuksensa silloin, kun turvapaikanhakija on olemuksensa puolesta selvästi yli 18-vuotias. Menetelmän käyttäminen myös Suomessa on perusteltua, kun turvapaikanhakijan ikäilmoitus ja hänen ulkoinen olemuksensa voimakkaasti ovat ristiriidassa keskenään.

Nuoren mahdollisuus kieltäytyä lääketieteellisestä iänmäärityksestä aiheuttaa joissakin maissa sen, että hänet katsotaan täysi-ikäiseksi. Tämä on täysin looginen johtopäätös, sillä luuston ja hampaiden tutkimus on toimenpiteenä niin tuskaton, ettei siitä kieltäytyminen ole järkevää, ellei aikuiseksi paljastumista ole syytä pelätä. Myös Suomessa olisi perusteltua ottaa käyttöön tämä useissa Euroopan maissa sovellettava käytäntö, jonka oikeudenmukaisuutta on vaikea kiistää.

3. Perheen yhdistäminen

Perheen yhdistäminen on periaatteiltaan niin yksinkertainen asia, ettei sen kanssa luulisi tulevan ongelmia. Tästä näyttää kuitenkin tulleen aihealue, jossa on paljon väärinkäytöksiä. Kun kysymyksessä on elämänala, jonka kunnioittamisessa viranomaisilta vaaditaan erityisen korkeaa moraalia, on myös tämän elämänalan piiriin kuuluviin rikkomuksiin syylistynyt voitava rangaista niin, että houkutusta vilpilliseen toimintaan ei synny muillekaan vastaavassa tilanteessa oleville. Myös asianomaisen perheen maahantulon epääminen seurauksena perheenkokoajan vilpillisestä toiminnasta on hyväksyttävä, vaikkakin ankaralta tuntuva seuraus vilpillisestä toiminnasta.

Viranomaisten toiminnassa avainkysymys näyttää olevan totuudenmukaisten tietojen saaminen perheiden yhdistäjistä ja yhdistettävistä perheistä. Lakiesityksen perusteluissa kerrotut esimerkit lumeavioliitoista sekä muista väärinkäytöksistä perheen kokoamisen nimissä tapahtuvassa toiminnassa kertovat, että turvapaikan hakijan aikeiden vilpittömyyteen luottaminen saattaa olla kohtalokasta.

4. Kasvatilapset

Kasvatilapsen elinolot tulisi mahdollisimman tarkoin pyrkiä saamaan sellaisiksi, ettei lapsen kehitys häiriinny viranomaisten toimenpiteiden tai sijoituskodin olosuhteiden seurauksena. Taitamattomalla kohtelulla voidaan lapsen kehitystä viedä suuntaan, jossa lapsen kehitys yhteiskuntakelpoiseksi vaarantuu. Kasvatilapsisuhde on sikäli ongelmallinen, että huoltosuhteen olemassa olosta ja syntyhistoriasta ei aina ole olemassa dokumentteja, mikä voi tarjota mahdollisuuksia lapsikauppaan. Etelä-Karjalan liitto esittää, että kasvatilapsen kohdalla oleskeluluvan saamisessa noudatetaan sellaista käytäntöä, jossa huoltosuhteen olemassa olosta ei vaadita virallista selvitystä, mikäli kasvatilapsisuhdetta voidaan pitää aitona, eli se on vakiintunut ja vastaa yleistä mielikuvaa vanhemman ja lapsen välisestä suhteesta.

5. Työnteko-oikeus

Työnteko-oikeuden myöntäminen turvapaikan hakijalle niin pian kuin se olosuhteisiin nähden on mahdollista, edistää turvapaikan hakijan integroitumista hänelle vieraaseen yhteiskuntaan. Turvapaikan hakijoiden työllistäminen mahdollisimman nopeasti ja täysimääräisesti vie pois pohjaa väitteiltä, että turvapaikan hakijat ovat tulleet maahamme yksinomaan elämään kantaväestön kustannuksella. Työn löytäminen on nykypäivän joukkotyöttömyyden aikana maassamme vaikeaa, mutta sen asian pohtiminen ei kuulu tämänkertaiseen toimeksiantoon.

ETELÄ-KARJALAN LIITTO

Maakuntajohtaja

Timo Puttonen

Erikoissuunnittelija

Matti Laitinen